

30/3

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

13. funkční období

30/3

USNESENÍ

Stálé komise Senátu pro rozvoj venkova

č. 7 ze dne 26. ledna 2021

**SENÁT
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY**

13. FUNKČNÍ OBDOBÍ

STÁLÁ KOMISE SENÁTU PRO ROZVOJ VENKOVA

7. USNESENÍ

z 3. schůze, konané dne 26. ledna 2021

k senátnímu tisku č. 30

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů a další související zákony

Po úvodním slově zástupce předkladatele pana Ing. Eduarda Muřického, náměstka ministra průmyslu a obchodu, po zpravodajské zprávě senátora Jiřího Voseckého a po rozpravě

STÁLÁ KOMISE SENÁTU PRO ROZVOJ VENKOVA

- I. **doporučila** Senátu Parlamentu ČR **vrátit** projednávaný návrh zákona Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR s předloženými **pozměňovacími návrhy**, které tvoří přílohu tohoto usnesení;
- II. **určila** zpravodajem komise pro projednání tisku č. 30 na schůzi Senátu PČR senátora Jiřího Voseckého;
- III. **pověřila** předsedu komise senátora Jiřího Voseckého, aby s tímto usnesením seznámil předsedu Senátu;

sen. Jiří Vosecký, v.r.
předseda komise

sen. Přemysl Rabas, v.r.
ověřovatel komise

sen. Jiří Vosecký, v.r.
zpravodaj komise

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů a další související zákony

**(senátní tisk č. 30)
Pozměňovací návrh senátora Jiřího Voseckého**

V čl. I bodu 10 v § 33k doplnit odstavce 5 a 6, které znějí:

„(5) Sazba úhrady z vydobytého nerostu se mění v závislosti na změně referenční ceny. Pokud je součet rozdílů referenčních cen ve dvou po sobě následujících obdobích větší než 3 % hodnoty referenční ceny stanovené pro úhradové období předcházející srovnávacímu období, změni vláda nařízením sazbu úhrady příslušného vydobytého nerostu o tento rozdíl. Nově stanovená sazba je platná od následujícího úhradového období.

(6) Na sazby úhrad z vydobytých nerostů, které se na území České republiky netěží, se ustanovení odstavce 5 nevztahuje.“

Odůvodnění:

1. Mění se sazba automaticky bez změny Nařízení Vlády ČR?

Ano. V předkládaném návrhu je proto nově jednoznačně stanoveno, kdy dochází ke změně sazby.

2. Může Vláda ČR změnit sazbu úhrady i bez splnění podmínek zakotvených pozměňovacím návrhem?

Ano. Úpravou textu je Vládě ČR zaručena možnost měnit sazbu úhrady v souladu s ustanovením odstavce 5).

3. Jednoznačně definovat časové období popsané slovem „rozdíl“.

Úpravou jsou nyní jednoznačně definovány podmínky pro změnu sazby úhrady.

Ověření na modelovém výpočtu:

Příklad: první rok – hodnota je 100 (cena v úhradovém období), druhý rok - hodnota je 102 (tedy meziroční nárůst 2 % tržních cen k hodnotě 100) a třetí rok - hodnota je 105 (tedy meziroční nárůst 5 % tržních cen také k hodnotě 100). V prvním roce je rozdíl 2 % a ve druhém roce je rozdíl 5%. Součet těchto rozdílů je 7%, což je průměrně za rok více než 3% a sazba se proto změni o těchto 7 %.

Další příklad: první rok -2 %, druhý rok -4 %, součet rozdílů je -6 %, je to průměrně ročně -3 % a sazba se tedy snižuje o 6 %.

Další příklad: první rok +3 %, druhý rok -2 %, součet rozdílů je +1 %, což je méně než 3 % a sazba zůstává.

Úpravou textu pozměňovacího návrhu doporučeného HV PSP ČR jsou nyní odstraněny možné nejasnosti, které vedly k nízké podpoře tohoto pozměňovacího návrhu Sněmovnou.

Je upraveno stanovit hranici pro změnu výše úhrady na 3 %, protože změna tržních cen o 10 % byla nereálná. Pohyb cen je expertně očekáván v rozmezí 3 - 5 %. Úprava hranice na 3 procenta vyvažuje situaci férově pro obě strany tak, že pro těžební průmysl je poskytována dostatečná stabilita a pro Vládu ČR na straně druhé snížení hranice přináší dostatečnou jistotu pro možnost upravovat výši úhrady častěji.

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů a další související zákony

(senátní tisk č. 30)

Pozměňovací návrh senátora Přemysla Rabase

1. § 33n nově zní takto:

§ 33n

Rozpočtové určení úhrady

1. Část výnosu úhrady z vydobytých nerostů ve výši
  - a. dílčí úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem je z
    1. 33 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání hnědého uhlí povrchově prováděno, a
    - 2. 37 % příjmem rozpočtu kraje, na jehož území bylo dobývání hnědého uhlí povrchově prováděno, a**
    - 3. 30 % příjmem státního rozpočtu**
  - b. dílčích úhrad z hnědého uhlí dobývaného hlubinným způsobem nebo z černého uhlí je z
    1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání černého uhlí nebo hnědého uhlí hlubině prováděno, a
    2. 25 % příjmem státního rozpočtu,
  - c. dílčí úhrady z radioaktivních nerostů je z
    1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání radioaktivních nerostů prováděno, a
    2. 25 % příjmem státního rozpočtu,
  - d. dílčích úhrad z ropy nebo z hořlavého zemního plynu je z
    1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání ropy nebo hořlavého zemního plynu prováděno, a
    2. 25 % příjmem státního rozpočtu, nebo
  - e. ostatní dílčí úhrady jsou z
    - 1. 38 % příjmem rozpočtu obce na jejímž území bylo dobývání ostatních nerostů prováděno, a**
    - 2. 32 % příjmem rozpočtu kraje, na jehož území bylo dobývání ostatních nerostů prováděno, a**
    - 3. 30 % příjmem státního rozpočtu**

Odůvodnění pozměňovacího návrhu

Cílem pozměňovacího návrhu je zajistit, aby samosprávy dotčené následky povrchové těžby hnědého uhlí a dobýváním dalších nerostných surovin (např. stavebního kamene, štěrkopísků) získaly vyšší podíl z úhrad za vydobytý nerost.

Dle současné úpravy zákona získají obce dotčené povrchovým dobýváním uhlí jen třetinu z poplatku, který těžební firmy hradí za vydobytý nerost. Činnost povrchových lomů přitom s sebou nese řadu

negativních jevů, které se projevují zejména lokálně – hnědouhelné regiony vykazují v ekonomických, sociálních a zdravotních ukazatelích nejhorší výsledky v mezikrajském srovnání. Povrchové dobývání hnědého uhlí také významně narušuje krajinný ráz dotčeného území.

Stát dlouhodobě selhává v řešení situace tzv. strukturálně postižených regionů. Například vládní program Restart regionů je spíše marketingovým obalem běžných dotačních programů, než systematickou finanční pomocí ekonomicky slabým krajům. Stávající plány na využití prostředků z tzv. Fondu obnovy rovněž nedostatečně zohledňují specifické potřeby uhelných regionů, což dokazuje také ukvapený způsob přípravy na čerpání z tzv. Fondu pro spravedlivou transformaci. Současná vláda také rozpustila prostředky Fondu národního majetku, tedy miliardy korun určené na sanaci ekologických škod.

Průmyslová centra ve vyspělé Evropě patří k těm s rozvinutou infrastrukturou, stačí se podívat do měst v Porúří nebo na severu Anglie. Města na severozápadu Čech se naproti mění jen velmi pomalu. Přestože uhelné regiony zásobují energií celou ČR, na příjmech místních samospráv se to vyjma několika vesnických sídel v těsné blízkosti uhelných lomů nikterak zásadně neprojevuje.

Navrhuji proto, aby příjemcem prostředků z úhrad za nerost byly nově kromě obcí a státu také krajské samosprávy. Ty by měly být hlavním koordinačním centrem strukturální přeměny související s ukončením těžby uhlí.

Ve stávajícím znění zákona je zakotven výrazný nepoměr lokálních příjmů z úhrady za nerost v případě hlubinné těžby uhlí (v obcích zůstává 75 % z poplatku) a povrchového dobývání hnědého uhlí (33 % pro obce). Pozměňovací návrh zvyšuje podíl místních příjmů i v případě povrchového dobývání, a to právě zařazením krajských samospráv mezi příjemce (+ 37 %).

Navýšení krajských příjmů navrhuji také u úhrad za dobývání dalších nerostů. Zkušenosti nejen z Ústeckého kraje ukazují, že například dobývání kamene nebo štěrkopísků s sebou nese snížení kvality života v okolí místa těžby, a tím vzniká nutnost externích nákladů (např. výsadba zeleně pro snížení prašnosti a hluku, častější úprava krajských komunikací).

Tento pozměňovací návrh je inspirován poslaneckým návrhem, který poprvé již v roce 2016 předkládal poslanec za Ústecký kraj.